

EROZIJA ZEMLJIŠTA MALOG SLIVA MATIJEVIĆA POTOK (ZAPADNA SRBIJA)

Gordana Šekularac, Milena Djurić, Miroljub Aksić, Miodrag Jelić, Tanja Jakišić

Izvod: Usled različitih činilaca procesa erozije, prirodnih i antropogenog, opšti uslovi područja bujičnog toka Matijevića potok, doprineli su sagledavanju intenziteta erozije zemljišta sliva. Sa aspekta pripadnosti tipu bujičnog toka Matijevića potok je vododerina (F) sa srednjegodišnjom količinom erozionog nanosa (W_{god}) od $206,39 \text{ m}^3 \text{ god}^{-1}$ i specifičnom godišnjom količinom ukupnog erozionog nanosa, koja dospeva do ušća Matijevića potoka u Tinju (leva pritoka Kamenice, koja se u reku Zapadnu Moravu uliva sa njene leve strane), $G_{\text{god sp}}^{-1}$, od $75,51 \text{ m}^3 \text{ km}^{-2} \text{ god}^{-1}$.

Ključne reči: sliv, erozija zemljišta, vododerina, nanos

Uvod

Zemljište je osnova poljoprivredne proizvodnje, a samim tim i opstanka ljudskog roda. Zemljište predstavlja opšte prirodno dobro. Proces obrazovanja zemljišta je trajan proces, ali istovremeno, usled različitih činilaca, teče i proces nestajanja zemljišta. Proces tokom kog se zemljište obnavlja je vrlo spor.

Delovanjem različitih činilaca procesa erozije, nastaju promene na zemljištu i u geološkom supstratu. Posledica nastalih promena jeste razaranje ili potpuno nestajanje zemljišta. Promene na zemljištu mogu biti spore ili brze, zbog čega i erozija ima obeležja usporenog ili ubrzanog procesa.

Procesom erozije različitog tipa i intenziteta u Republici Srbiji je obuhvaćeno nešto više od 90% ukupne površine (Đorović, 1997). Posledice delovanja procesa erozije, pored indirektnih, jesu trajno nestajanje zemljišta. Prema ukupnoj godišnjoj produkciji nanosa, u Republici Srbiji se tokom svake godine sa površine od 21.000 ha odnese zemljišta moćnosti 16,0 cm (Spalević, 1997). U Republici Srbiji, tj. u Centralnoj Srbiji je erodirano 1.221.000 ha zemljišta, a smireno je 36.000 ha (Statistički godišnjak, 2008).

Trendovi povišenja temperature vazduha i smanjenja padavina na području Čačanske regije su evidentne (Šekularac, 2002). Takve klimatske promene izazivaju pogoršanje fizičkih odlika zemljišta, povećanje njegove erodibilnosti, smanjenje zaštitne uloge vegetacije, kao i njenu otežanu prirodnu i veštačku obnovu.

Gordana Šekularac, Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija (gordasek@kg.ac.rs)

Milena Djurić, Univerzitet u Kragujevcu, Agronomski fakultet u Čačku, Cara Dušana 34, Čačak, Srbija

Miroljub Aksić, Univerzitet u Prištini, Poljoprivredni fakultet u Lešku, Kopaonička bb, Lešak, Srbija

Miodrag Jelić, Univerzitet u Prištini, Poljoprivredni fakultet u Lešku, Kopaonička bb, Lešak, Srbija

Tanja Jakišić, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, Poljoprivredni fakultet, Vuka Karadžića 30, Istočno Sarajevo, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina

